

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงสำรวจ (survey research design) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิของสถานื่อนามัย จังหวัดพังงา ปัจจัยส่งเสริม ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอต่อการแก้ไขของเจ้าหน้าที่สถานื่อนามัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่สถานื่อนามัยซึ่งปฏิบัติงานจริง ณ สถานื่อนามัย จังหวัดพังงา ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารสาธารณสุข เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชน นักวิชาการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพและพยาบาลเทคนิค ซึ่งได้จากข้อมูลบัญชีรายชื่อข้าราชการสังกัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพังงาในปี พ.ศ. 2543 มีเจ้าหน้าที่สถานื่อนามัยปฏิบัติงานทั้งสิ้น 227 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองจากแนวคิดบริการระดับปฐมภูมิ ของสตาร์ฟิลด์ (Starfield, 1992) ประกอบด้วย โครงสร้าง กระบวนการ ผลลัพธ์ และผลสะท้อนกลับที่เป็นปัจจัยส่งเสริม ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอต่อการแก้ไข ของเจ้าหน้าที่สถานื่อนามัย แบบสอบถาม 1 ชุด ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่สถานื่อนามัย คือ สถานที่ปฏิบัติงาน เพศ อายุ สถานภาพสมรส เงินเดือน รายได้เสริม ความเพียงพอของรายได้ ระดับการศึกษาเมื่อแรก รับราชการ ระดับการศึกษาสูงสุดในปัจจุบัน ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานด้าน สาธารณสุข การเข้ารับการประชุมอบรมหรือสัมมนา เกี่ยวกับบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ หรือเวชปฏิบัติครอบครัวในรอบปีที่ผ่านมาและความต้องการพัฒนาวิชาการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิของสถานื่อนามัย ลักษณะคำถาม เป็น คำถามปลายปิด มีรายละเอียดดังนี้

โครงสร้าง เป็นทรัพยากรที่จำเป็นในการบริการ ประกอบด้วย

1. บุคลากร ข้อ 1–22 เจ้าหน้าที่สถานือนามัยประเมินความสามารถในการปฏิบัติบริการ โดยเลือกตอบตามเกณฑ์ ดังนี้

ทำได้เองอย่างคล่องแคล่ว	เลือกข้อ 1
ทำได้ตามคู่มือ	เลือกข้อ 2
ทำไม่ได้	เลือกข้อ 3

2. เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ข้อ 25–31 เจ้าหน้าที่สถานือนามัยประเมินความเพียงพอของเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์จากการปฏิบัติงานจริง โดยเลือกตอบตามเกณฑ์ ดังนี้

มีใช้อย่างเพียงพอและอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เป็นอย่างดี	เลือกข้อ 1
มีใช้แต่ไม่เพียงพอ	เลือกข้อ 2
ไม่มี หรือมีแต่ใช้งานไม่ได้	เลือกข้อ 3

3. การจัดหน่วยงาน ข้อ 32-36

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง ข้อ 37-41

5. การเข้าถึงบริการ ข้อ 42-47

6. งบประมาณ ข้อ 48-49

7. การกำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายและพื้นที่รับผิดชอบ ข้อ 50-51

คำถามข้อ 32-49 เจ้าหน้าที่สถานือนามัยประเมินการกำหนดองค์ประกอบของแต่ละโครงสร้างอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยเลือกตอบตามเกณฑ์ ดังนี้

กำหนด	เลือกข้อ 1
ไม่กำหนด	เลือกข้อ 2

กระบวนการ ซึ่งเป็นกิจกรรมหรือการกระทำ ที่ให้เป็นบริการแก่ผู้รับบริการ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน

1. กิจกรรมที่จัดบริการให้กับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ข้อ 52-67

2. กิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกันกับประชาชน ข้อ 68-72

คำถามข้อ 52-67 เป็นการประเมินกิจกรรมบริการที่สถานือนามัยกำหนดอะไรบ้าง และการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นของเจ้าหน้าที่สถานือนามัย โดยเลือกตอบตามเกณฑ์ ดังนี้

สถานือนามัยกำหนดและเจ้าหน้าที่สถานือนามัยได้ปฏิบัติ	เลือกข้อ 1
สถานือนามัยกำหนดไว้แต่เจ้าหน้าที่สถานือนามัยไม่ได้ปฏิบัติ	เลือกข้อ 2
สถานือนามัยไม่ได้กำหนดไว้	เลือกข้อ 3

ผลลัพธ์ ซึ่งเป็นผลจากการปฏิบัติกิจกรรมบริการ ที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ เกี่ยวกับความ ยืนยาวของชีวิต ความสามารถในการประกอบกิจกรรมประจำวัน ความสุขสบาย ความพึงพอใจ ในชีวิต การเจ็บป่วย ความสำเร็จในชีวิต การปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ข้อ 73-80 เป็นการ ประเมินการสำรวจผลลัพธ์ และการนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย โดยเลือกตอบตามเกณฑ์ดังนี้

สำรวจข้อมูลและนำมาใช้	เลือกข้อ 1
สำรวจข้อมูลแต่ไม่ได้นำมาใช้	เลือกข้อ 2
ไม่มีการสำรวจข้อมูล	เลือกข้อ 3

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยส่งเสริมเป็นคำถามปลายปิด ให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และคำถามปลายเปิดให้เติมคำในช่องว่าง กรณีเป็นปัจจัยส่งเสริมที่ไม่มีในคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอต่อการแก้ไข ส่วนที่เป็นปัญหา อุปสรรค เป็นคำถามปลายปิด ให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และคำถามปลายเปิดเติมคำใน ช่องว่าง กรณีเป็นปัญหาอุปสรรคที่ไม่มีในคำถามปลายปิด ส่วนที่เป็นข้อเสนอต่อการแก้ไข ปัญหาอุปสรรค เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้แสดงความคิดเห็น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) และความเหมาะสมของภาษา ให้ตรงกับขอบเขตเนื้อหาที่ต้องการจะวัด โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ ทรงคุณวุฒิตรวจสอบจำนวน 5 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ และภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability) นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบ ความตรงของเนื้อหาแล้ว นำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การวิจัย แต่มีลักษณะเช่นเดียวกันจำนวน 30 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความเที่ยงของ แบบสอบถาม โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของวิธีครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ .86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุมัติการวิจัย จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพังงา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. ขอหนังสือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพังงา ถึงสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ทุกอำเภอในจังหวัดพังงา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดของแบบสอบถาม
3. มอบแบบสอบถามผ่านทางสาธารณสุขอำเภอ ไปยังเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม กำหนดส่งคืนที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอภายใน 1 สัปดาห์ หลังจากที่ได้รับแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแต่ละแห่งด้วยตนเอง
4. รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยแบบสอบถามได้รับคืน ร้อยละ 92.8 ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลข้อมูลมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. บรรณาธิกรข้อมูล โดยเมื่อรับแบบสอบถามคืนมาแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อคำถามทุกข้อ หากไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยจะเดินทางไปสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ที่สถานีอนามัยด้วยตนเอง
2. นำแบบสอบถามมาลงรหัสตามคู่มือ
3. ลงรหัสข้อมูลในคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ แจกแจงความถี่และค่าร้อยละวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย
2. ข้อมูลบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิของสถานีอนามัยด้านโครงสร้าง กระบวนการ และผลลัพธ์
3. ข้อมูลปัจจัยส่งเสริม ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอต่อการแก้ไขของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย และบางส่วนนำมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย